

DOVRŠENA SLIKA?

arsen katić

Postoje suptilne stvari koje su nam izuzetno značajne, čiju prisutnost ili odsutnost osjećamo preko osjeta, a ukoliko su one odsutne iz naših života, to je gotovo isto kao da nedostaje dio nas samih, upravo stoga što je naš identitet vezan za njihovo prisustvo ili odsustvo. Kriptogramsko hvatanje takvih informacija, u koje spada i glazba, olakšano je ako se služite posrednikom čija je prezentacija čista i dovršena. Tada je veoma malo onoga što moramo dodavati ili zamišljati. U ispunjenju tih očekivanja, audiofili, a i recenzenti, često gube moć uočavanja granice između onoga što je uistinu živo i "perfekcije" koja znači uklanjanje svega što je ljudsko.

Jedna od mogućih stranputica je puka i neuka fetišizacija audiokomponenti nametnuta silama svemoćnog tržišta, koja dovodi do npr. gradnje mamutskih tranzistorskih pojačala koja garantirano ostaju sačuvana i pri propasti svijeta. No, postoji li način da nešto što je savršeno i dovršeno ujedno sačuva spontanost i životnost? Želite li da stvari budu upravo takve, da je svaki detalj glazbe obuzdan i kontroliran, a da ipak dobijete najveću privlačnost i oazu estetskog reda, interesantan intelektualni izazov i auralnu stimulaciju pružaju cijevna OTL pojačala.

VRIJEDNOST ORIGINALNOSTI

Audioprošlost je otvoreni proces koji nije fiksiran vremenom, to je proces s dodavanjem i ispitivanjima, otvoren za eksperimentiranje, lateralno razmišljanje, postavljanje i rješavanje problema, istraživačke vještine i kreativni *drive*. Zdrava ravnoteža analitičkog duha Amerikanca Juliusa Futtermana kombinirana sa senzibilnošću omogućila mu je da, svjestan kvaliteta cijevnog zvuka koji otvara vido-krug glazbe, s njenim objektima i slikama pokuša daleke 1938. godine cijevi još više uvesti u homosferu – ljudsku sferu. Zamislio je pojačalo čije performanse neće biti degradirane izlaznim transformatorom, a moći će pogoniti zvučnike niske impedancije. Jer, ako cijev tako dobro zvuči preko transformatora, ne može li se njegovim izbacivanjem dosegnuti apsolutni red kroz optimalniju reprodukciju ukupnog frekvencijskog spektra?

Prostor se jednostavno događa, svaki timbar u strukturi glazbe je vjeran, lociran i dimenzioniran. U teksturi nema neiskorištenih mjesta, ne postoji vakuum ili slabljenje strukture u bilo kojem mjestu. Uspostavljena je ravnoteža između elemenata glazbe, između svakog njenog elementa i ukupnog doživljaja.

Pri tome bi, naravno, cijevi, koje su elementi s visokim naponom i otporom, trebale biti spojene direktno na zvučnik koji ima mali otpor i zahtijeva puno struje. Autoritet tog cilja uspio je nadvladati surovost ograničenja i problemska žarišta dizajna. Prvo komercijalno OTL pojačalo napravljeno je u Stephens Manufacturing Company, ali mu je mana bila to što je zahtijevalo specijalni zvučnik impedancije 500 oma. No, to se nije moglo usporediti s postignućem Futtermana, koji je 1954. godine dobio prvi patent za OTL pojačalo koje je radilo s 8-omskim zvučnicima. Rad pojačala omogućavale su cijevi malog unutarnjeg otpora koje mogu podnijeti velike struje (6AS7/6080, 6LF6, a kod VDN-a su to Siemens PL 519), pa se njihovim spajanjem u paralelu dobiva nizak izlazni otpor. Unatoč tome što su im strujni krugovi složeni, dizajn kritičan a izrada skupa, OTL pojačala mogu biti najprofinjniji amplifikacijski uređaji ako su dobro dizajnirana i izvedena, što je vrlo teško, i to objašnjava njihovu ezoteričnost. U komercijalnu proizvodnju OTL-ovi su značajnije krenuli 1970-ih, a vrijednost ideje koju sadrže i estetsko zadovoljstvo koje pružaju, dosegnuto nakon dugotrajnih usavršavanja i korekcija, moći će osjetiti i hrvatski audiofili uz VDN OTL Rex 100 pojačalo (integrirano s pasivnim linijskim pret-pojačalom), koje kroti tehnologiju, a ne glazbu. Dodatkom specifične cijevne informacije glazbeni prostori koji su do tada bili nepristupačni, koji se, činilo se, više ne daju "puniti", dobili su potpunije oblike koji vas nanovo izvještavaju, a izlaganje slika u drukčije obojanim, visoko stiliziranim bojama ostat će vam dugo u memoriji, jer crteži ostavljaju puno više praznina i puno prije blijeđe nego potpune slike.

LJEPŠE OD PRIRODNOG

Prva aluzija koja mi se javila prije pisanja ove recenzije bili su japanski vrtovi. Ti proizvodi ljudske ruke ljepši su i bolje ispunjavaju čovjeka od prirodnog pejzaža. VDN je elektronika koja veliča glazbu upravo senzualnom eksplozijom organskih formi. Da nabrojim, radi se o ultimativnom iskustvu, spontanom toku, respektabilnom prisustvu, inspirirajućoj ljepoti, fascinirajućim formacijama boja i jedinstvenoj atmosferi. Reprodukcija s VDN-om nije blijeđa preslika glazbe, već je intenzivno stvarna i prisutna. Pojačala nježnim tutorstvom kultiviraju strukturu, povjerljivi i rafinirani pristup, preciznost svake točke, cijene formu i izbjegavaju ekscese. Prostor se jednostavno događa, svaki timbar u strukturi je vjeran, lociran i dimenzioniran. U teksturi nema neiskorištenih mjesta, ne postoji vakuum ili slabljenje strukture u bilo kojem mjestu. Uspostavljena je ravnoteža između elemenata glazbe, između svakog njenog elementa i ukupnog doživljaja. Pojačalo unaša male, iznimno ugodne koloracije, koje su mi "zasmetale" samo kod instrumenata s naglašenom patinom, npr. kod barokne violine u Bachovim "Sonatama za violinu" (Teldec 6.48242 DM)

Vizualno obnavljanje originalnog izgleda snimki preko novog volumena s jednostavnim tretiranjem prostora javlja se uz VDN više kao apstraktni audiofilski arhetip koji čuva duh snimke sa značajem volumena i površina, bez zenitnog svjetla, pa je on transformiran na doista

poseban način, s većom čistoćom i s više volumena i transparentnih materijala koji vam omogućavaju da vidite više "unutra". Kad gledamo čvrste oblike, vidimo ih i preko sjena. Prostor ovisi o zvukovima koji su neophodni za dohvaćanje oblika, koji se odvrću i reflektiraju, jer, kako sam već prije napominjao, potrebno je i slušati kako bi se prostor bolje razumio. To je oznaka koja dozvoljava čitanje vanjskih linija ili istaknutih značajki okruženja koja vode do identifikacije. Ukoliko ih nema u cijelosti, nećete pročitati ispravan oblik i položaj izvodača. Hoće li pojačala doista progovoriti i o onim informacijama koje borave u "tišini", u "moru" signala malih nivoa, i naglasiti značaj prisutnosti preko odsustva i tako omogućiti da čujete tišinu ambijenta? Volumen zvukova "diše" u velikom živućem popunjenom prostoru, a zidovi, kao "statični" elementi tekture, su oko vas. Ali nije se radilo samo o tome. Modifikacije koje uvodi VDN obogaćuju, pune reprodukciju i povećavaju joj fluidnost. Navedeno je proizišlo iz spajanja fragmenata niskog nivoa, pa se izražaji mijenjaju, a takvi agregati tonova proizvode timbralno perfektan zvuk, koji je živ i smislen, pa gotovo da hvata i sjene aktivnosti. Detalji sredine su fascinantni, karakterističnog oblika, što omogućuje razlikovanje tonova koji su preblizu jedan drugome, kao kod sekcije gudača koji čine lijepu cjelokupnost, nešto poput sugestivnog mreškanja žitnih polja. U usporedbi s tim, sve ostalo što sam čuo narušava komunikaciju sa slušateljem zbog slabije konstitucije osnovnih dimenzija tonova i njihove koordinacije. Ovdje moram napomenuti

da ideja reda tranzistorskih pojačala kako ju ja vidim nije estetska, ona je prvenstveno uspostavljeni red, na štetu nečega, pa je takav red uglavnom previše odmjeren, krut i dosadan. VDN povećava koheziju u reprodukciji, a dinamika, iako ne ultimativna, rijetko pokazuje ograničenja ili neravnotežu, i to bez obzira na zvučnike, trpeći pritisak ekspanzije i čuvajući dinamičnost jezgre i internu hijerarhiju bez dosadnog, teoretskog izlaganja. Tragovi izvođača su u takvim trenucima uvijek uočljivi preko kristalizacije mnogih interesa, pa, iako ne precizni kao kod nekih pojačala, sve što ćete usporediti s VDN-om činit će se kod takvih velikih glasnoća hermetično i obično. Morfologija orkestra sa značajkama eskuzivnosti *nevjerojatna je. Zapanjujuće je kako VDN upada u domenu instrumenata uz čudesno odsustvo neprirodnih definicija, što naglašava metaforičnost kompozicija, srodnost prikazanih esencija s originalom te objektivnost i konkretnost. Polarna harmonija frekvencijskog spektra u uravnoteženoj životnoj sredini, uz brojnost i sveobuhvatnost detalja kojima je dano odgovarajuće mjesto, uzrokuje kultivaciju zvukova. Gustoća naseljenosti izvođačima i sigurna povezanost unutar kontinuuma kojeg odlikuje laminacija timbra, egzemplarni mikro-dinamički prijelazi i profinjenost regeneriraju područja i topografiju zaboravljenih puteva. Ekstenzija visokotonskog područja i osobine baspodručja, koje nije upečatljivo samo snagom ili veličinom već prvenstveno klasifikacijama, sigurnom povezanošću, prirodnošću i kreativnošću izražaja, jasno ukazuju na ograničenja koja inače unosi izlazni transformator. Dobivate lijep privid sa životnim ciklusom instrumenata koji je bez ispranih linija, nježan i delikatan, a pri tome potpuno tolerantan prema različitosti i individualnosti pojedinih glazbenih instrumenata.*

ESTETSKI EKSTREM

Iščitavanje i interpretacija glazbe uz VDN OTL Rex 100 pojačalo obuhvaća oblike koji se rasprostiru punom širinom, ujedinjenu i kompaktnu sliku koja je u kontrastu s inače dominantnim fragmentarnim konceptima, neutralna područja s očuvanim razlikama, parametre zvuka koji definiraju svaki konstrukcijski dio, kontroliranje prolazaka tonskih boja, te posebno otkrivanje zasjenjenih, sakrivenih ili *izbljedjelih dinamičkih nivoa bitnih za pružanje konačnih i teško dohvativih dokaza za prisustvo svakog detalja u sredini spektra. Takav zvuk, po mojoj procjeni, vrijedi barem osam tisuća dolara. Začudujuće, ali na osobine ovog prvog hrvatskog OTL pojačala zvučnički kablovi utječu vrlo malo (uglavnom neznatno poboljšavaju koherentnost, fluidnost i visokotonske detalje). U cijenu uređaja "uključeno" je i pasivno linijsko pretpojačalo, te je stoga cijena ovog intergrirca od približno 8.000 DEM, kojom ćete platiti bijeg od striktnih i rigidnih, propisanih oblika mnogih drugih pojačala, više nego opravdana. Ne radi se tu o iluzionističkim efektima ili koloracijama (iako ima i toga), već je zvuk "dizajniran" s formalnim kriterijima, bogat i hijerarhiziran, a sredstvima teksture, bojama, volumenom i dinamičkim mikro i makro varijacijama iscrtava sve tragove zvučnih zapisa, koji se neprestano otkrivaju i iznova privlače pažnju slušatelja.*